

ลำพญาคันคาก

ประณมเหตุ

บัดนี้ข้าจะอธิบายเรื่อง
การที่ข้าแต่งตั้ง
เหตุว่าชาวพงศ์พันธ์
พากันเอาใจตั้ง
เรื่องพญาคันคากเจ้า
แต่ว่าในคราวนี้
ก็หากมีผู้น้อยผู้ได้
สอนสั่งเติมต่อตั้ง
ก็หากิดขาดบ้าง
คนก็หลงผิดแท้
บ่มีใฝ่หวัชชา
เป็นเพราะคนหนาแน่น
ฝนก็จั่งขาดแล้ง
คนจั่งอึดอยากแท้
เพราะว่าหลงโบราณ
บัดนี้ข้าจักคิดใคร่รู้
อยากตีตามคลอง
เผื่อให้คนเฮารู้
สืบเรื่องไว้
ข้าก็ความคิดน้อย
ก็หากเสียตายคลอง
หวังให้คนเฮาแท้
สืบเรื่องไว้
โละบทัน

ประณมเดิมต้นเหตุ
คัดออกเป็นคำกลอน
ญาติโยมชาวบ้าน
ฟังลำผายแผ่
ให้ฝนแฮ่นเร่งลง
มีฝนมีหลายมาก
นิทานเรื่องเก่าเดิม
นิทานในฝูงหมู่
สนองผ้ายប់ต่อกัน
ของเก่าโบราณ
สืบสกุลวงศ์เชื้อ
เมืองเฮาบคือเก่า
บ่ฮ่ำพื้นแผ่นดิน
ข้าวกีบ่พอกิน
ฮึดคลองครวณัน
แถมเหตุตามมีหวัง
สืบธรรมองค์เจ้า
ทั้งหลายในโลก
ตระกูลพันธุ์ดั้งเดิม
เงินขาดบางบก
แต่เดิมประณมเค้า
ทั้งหลายเฒ่าแก่
คลองเจ้าสู่คน
โยติกาไว้ก่อน

ตอนไหว้ครู

เจ้าเอ๋ยบัดนี้สาธุเด้อ ข้าจักนบนอบนัว
อย่าได้ผิดคลองธรรม
ขอให้เมขลาเจ้า
กับทั้งอินทร์พร้าพร้อม

ถวายบาทบันฑิต
บาดว่าเดาหรือตัน
ทั้งอิศวรไต้ตำ
ให้มาช่วยปอง แต่ถ้อน

ขอให้ลงบอกชี้
 ขอให้ให้นันทน
 ขอให้ฝั่งกนกแน่น
 อย่าให้มีเปียงเลี้ยว
 ข้างจกวางวามเว้า
 ให้หมดเขตบัน
 อย่าให้หลงฮิตเค้า
 ขอให้บันดาลคิด
 อย่าให้มีหนาแน่น
 ขอให้เป็นดั่งน้ำ

ตามที่หนทาง
 ต่อเติมตามตั้ง
 วางปลายไว้เที่ยง ๆ
 งอหว่างทาง
 แกลงไปตามเหตุ
 กันทม้วนท่อนปลาย แต่ถ้อน
 คลองเก่าโบราณ
 ส่อยเสียมคราวแค้น
 แขนงคอข้องอยู่
 โขงกว้างล่งทะเล นั้นถ้อน

ตอนเปิดเรื่อง

บัดนี้ข้าจกนับชาติท้าว
 ยามเมื่อเที่ยวสงสาร
 ขออย่าได้หลงไหลข้าม
 ขอให้ติดต่อตั้ง
 คราวนั้นยังมีเมืองใหญ่กว้าง
 มีองค์พญาเมือง
 มีมเหสีเจ้า
 ได้เป็นเอกราชเจ้า
 อันว่าทุกประเทศท้าว
 ก็หากนำมาทูล
 พระกัณเฑาะว์หนห้อง
 เป็นเอกเจ้าลุ่มฟ้า
 พระกัทรงแท่นแก้ว
 เวียงวังสูง
 ทำหนาแน่น
 เรือนรอบค่าย
 เป็นน้าอัครรรยแท้
 ยอดช่อฟ้า
 อันว่าแก้วแก่นไต้
 นางกัทรงหอปรารค์
 มีทั้งสาวสนมพร้อม
 เขาก็นั่งช้าย่าย

ปางก่อนทรมาน ก่อนแหล่
 ส่องญาณภายใต้
 บกบางเงินขาด
 ฝั่งเจ้าเชื่อนแข็ง แต่ถ้อน
 เรียกชื่อชมพู
 นั่งปองเป็นเจ้า
 เทียมองค์ภูวนารถ
 ทรงสร้างนั่งปอง
 หนแห่งชมพู
 ซอยพญาเป็นเจ้า
 เมืองคนกายลุ่ม
 ลือไฮช่วยไฮ
 สถิตแทบหอปรารค์
 ฮอบเมืองหลายชั้น
 โดยศิลาเกล้าแก่น
 เวียงแก้วถึถัน
 หอทวารทั้ง 8
 เหลืองเหลื่อมส่องใส
 นางนาทมนศรี
 อยู่เทียมพระองค์เจ้า
 เนืองน้นปิ่นไขว่
 เรือนล้อมบ่หนี

มีทั้งข้ามหาดเล็กพร้อม
 พระก็ทรงจำศีล
 บ่ได้คิดยากแค้น
 พระก็สมภารสูง
 ตั้งแต่โขงแดนด้าว
 ก็ดีถ้วนได้ขอบฟ้า
 พระบ่คิดยากแค้น
 ยู่ทรงธรรมศีล
 ก็หากหลายวันได้
 ก็หากหลายขอบเข้า

ตอนพญาคันคากจุติ

บัดนี้ข้าจกกล่าวถึงเจ้า
 พระก็ทรงแท่นแก้ว
 เป็นปีทิพย์
 ก็หากหมดบุญแล้ว
 สาวสนมล้อม
 ขับเสพเจ้า
 พระก็ทรงแท่นแก้ว
 พระจึงหลิกล้ำเยี่ยม
 ก็จึงเห็นนางแก้ว
 เป็นมิ่งเหง้า
 พระก็อุ้เหตุเบื่อง
 จกได้ลงเมืองคน
 แล้วจึงผันผยองผ้าย
 เสด็จจากฟ้า
 เข้าสู่ห้อง
 นางกั่นอนคั่นฝัน
 ฝันว่าจันโทแจ่ง
 เสด็จแต่ฟ้า
 มาในห้อง
 ตกแท่นแก้ว
 นางก็ยอมมือเบื่อง
 แขนกอดอุ้ม

ฝูงไพร่เสนา
 ชูวันบ่มีวัน
 เมืองอื่นสิมาเร็ว
 กว่าคนทั้งค่าย
 ทางไกลเมืองอื่น
 ก็โฮมเข้าส่วยไฮ แท้แหล่ว
 สรรพสิ่งแนวได้
 อยู่ครองเมืองบ้าน
 หลายปีแถมถ่าย มาแหล่ว
 พระองค์เจ้าอยู่เกษม แท้แหล่ว

เนาวิมานอันประเสริฐ ก่อนแหล่ว
 ได้ขอบพรรษา
 แห่งเมืองสวรรค์ฟ้า
 เมืองฟ้าผ่ายสวรรค์
 เทียมแสนโกฏีท่า
 วิมานฟ้าครั้นเครง
 ในวิมานสวรรค์ราช
 เมืองใต้โลกคน
 สิดาตนเอก
 พญาเจ้านั่งเมือง
 เวนคอบมาถึง
 อยู่เสวยแทนใช้
 ลงมาเฮฮิบ
 ผายต้นดวนมา
 ทางปากของนาง
 อยู่หอปรางแก้ว
 มีแสงพันโลก
 ผันผายล่องมาถึง
 โสภหลวงที่นางอยู่
 ใสเลื่อมดังตะเกียง
 บายเอามาเฮฮิบ
 ก็เฮืองแจ่งทั้งโฮง

นางจึงจับหน่วยแก้ว

นางกลืนลง

นางก็สีทองเลื่อม

ฝูงหมู่ดาวอยู่ฟ้า

ก็หากอง ะเลื่อม

ใสส่องแจ้ง

อันหนึ่งนั้นฝันว่า นางเหาะขึ้น

เลียบฮวดฟ้า

อันหนึ่งฝันว่านางเพม้าง

บุ๋มผ้าม้าง

นางก็ผายผันเบื้อง

ฝันว่านางผ้าม้าง

คนก็มุดมอดเมี้ยน

เลยเล่าเป็นคำ

บัวก็โอนอ่อนนุ่ม

มาบูชา

พอคราวแล้ว

นางก็คิดสะดุ้ง

นางก็ลูกส่วยหน้า

ในใจคิด

นางจึงผายตนขึ้น

นางกั้นบนอบนิ้ว

พระบาทเจ้า

พระก็หลิงปัญญา

อันว่าความฝันเจ้า

บ่แม่นฝันต่างราว

เจ้าหากฝันหลากล้ำ

นางจักได้หน่วยแก้ว

เป็นผู้มีบุญล้นแสน

จักได้มาทรงนั่งเมือง

นางอย่าจิตสะเจ้าไอ้

ให้นางเพียรพร่ำแท้

พอเมื่อราชาเจ้า

นางก็ยอเย็นนิ้ว

พอเมื่อหลายวันได้

योโม่มั่นที

หน่วยพระจันทร์ถึงท้อง

นัยน์ตาใสผ่อง

เสด็จลาล่องลง

เต็มวิมานเทิงแท่น

เมืองบ้านดั่งโค

ไปเทิงอากาศ

แดนพุ่มที่ไกล

เขาสุเมรกระจัดแตก

เขานั่นมุ่นทะเลาย

เมืองแดนจนว่ามุ่น

แดนพุ่มลาล่อง แท้แหละ

ตายล่าวเนื่องนอง

ดอกดีบูชาเจ้า

ยอดอกถวายตัว

พะยอตนางเลียนล่อม

แสงอรุณก็พินยุง มาแหละ

เลยได้ตื่นมา

ล้างเหงื่อสีไค

ฮ้าคณิงดีด้อย

โองหลวงเอกราช

ผิวแก้วล่าวแถลงว่าข้านี้หากฝัน

องค์เอกราชา

ส่องญาณเห็นแจ้ง

สีดาแก้วแก่นคราวนี้

ภัยฮ้ายสิเบียดเบียน ดอกนา

สมภารเพ็งมาก จริงแหละ

กุมารน้อยบ่ดั่ง แท้แหละ

ประเสริฐเหลือหลาย

นั่งบองเป็นเจ้า

ในมะโนแคนคัง สังก่อน

ศีลแก้วอย่าโล พี่เนอ

แถลงกลอนแล้วอย่า

ทูลเกล้าใส่หัว

หลายคินแถมถ้าย มาแหละ

นางก็เจ็บป่วยแท้
 นางก็หนอยฮ้อน
 เจ็บปวดท้อง
 พอเมื่อดาวใสแจ้ง
 จังประสูติหน่อไ้
 สาวสนมเฝ้า
 เขาก็โถมแจ่มเจ้า
 ทั้งเล่าเอาผืนผ้า
 เอามาแขวนอยู่แก้ว
 ท่อว่ามีสี่สรร
 บาคานท้าว
 ปากเป็นค้อนคันคากแท้
 เขาก็แซวๆทั่ว
 อันว่าฮูปแจ่มเจ้า
 พอว่าเขาจาแล้ว
 เลยเล่ามามีดฟ้า
 มีทั้งก้อนเมฆกั้ง
 เหลียวดูเมโฆบด
 ฟังเสียงเครื่องๆ ก้อง
 มันก็พัดป่าไม้
 ฟังยินครื้น ะก้อง
 ธรณีไหว
 ผุ่งหมู่คนหนาแน่น
 ผุ่งหมู่คนท้าวลัม
 กับทั้งอุเอาจ้ำ
 มีแต่วายุพัด
 อันนี้เป็นเพราะเตโชท้าว
 ผุ่งหมู่คนมากล้น
 เมื่อนั้นสีดำเจ้า
 นางก็คิดโศกเศร้า
 ภูหาได้ลูกน้อย
 เหลือแต่ทรงทวนคำ
 ว่าจักปูนปองเลี้ยง
 ว่าจักไหลล่องน้ำ
 พอว่านางฮ้ำแล้ว

ในท้องปวดกระสัน
 ในครรภ์ใจสิดขาด
 ยืวยาวถ้าวทวง
 ราตรีจวนสีย่ง
 กุมารน้อยออกมา
 แผงปัวอุปฐาก
 บาท้าวส่วยสี
 แวนดีผืนประเสริฐ
 กุมารน้อยยอดเมือง
 ต่างคนเฮาแท้
 คือสัตว์อยู่นาท่ง
 แวนเด่นอยู่ดิน
 จากันเสียงสนั่น
 กุมารน้อยหากต่างคน เจ้าเอ๊ย
 ก็หวัชวณน้อยอ่อน
 สุริยเศร้าหลิบแสง
 บังหน่วยแสงสุริย
 มีดมัวบมีแจ้ง
 ฝนลมเทิงอากาศ
 โอนค่อมคู่ชูลำ
 ฟ้าลั่นเทิงบน พุนเยอ
 ฟันเพื่อนดีด้าง
 เมืองหลวงก็ลัมถ่าว
 เฮือนยาวมุ่นเพ
 พร้อมพร้าไหโพ
 เล่นตำกระเด็นกลิ้ง
 กุมารคันคาก จริงแหล่ว
 เห็นแหล่วหลากกระใจ แท้แหล่ว
 มารดาตนแม่บ้าน
 ใจเจ้าอ่าวกระสัน แท้แหล่ว
 นามหน่อกษัตราตั้งนี้
 คังทรงควานล้น
 บ่าเป็นตาสีได้เพ็ง
 ไหลทิมบ่อดู นี่เต
 คณิงอยู่ในใจ

บากีพาทีจา
 เจ้าอย่าได้มีใจฮ้อน
 ขอให้เลี้ยงลูกน้อย
 เห็นว่าเป็นแนวเชื้อ
 ขอแต่แม่แจ่มเจ้า
 อันนี้เป็นเพราะเวรหลังข่อย
 คั่นหากเลี้ยงใหญ่แล้ว
 เมื่อนั้นมารดาไท้
 นางคิดค้อย ๆ
 นางก็ซวงมืออุ้ม
 นางก็เอะอินอ้อย
 ถึงว่าตนตัวเจ้า
 แม่จักเอาเลี้ยง
 แม่บ่วางเสียถึ้ม
 พอแต่เว้าจ้อย ๆ
 เมื่อนั้นศรีเจดีย์แก้ว
 ท้าวก็ไขปากดั้น
 เจ้าแม่อย่าได้คิดยากข้อ
 ลูกหากมีวรรณงาม
 ขอให้มารดาเจ้า
 ลางเพื่อหลาบขบมือ
 ให้เจ้าอดสาสุ
 บางทีเห็นตอนอาย
 เมื่อนั้นบิดาไท้
 พระก็เดินเสนามา
 กับทั้งฝูงสาวพร้อม
 ให้ถนอมกล่อมเกลี้ยง
 พร้อมทั้งมาหาไว้
 พระก็ดั้นไต่ถ้อย
 เมื่อนั้นหมอฮีบฟ้า
 จังได้มีคำจา
 บัดนี้ข้าหากคุณดูถ้วน
 เลขถึกต้อง
 อันที่บุตรดาเจ้า
 ขออย่ามีคำตำหนิ

ต่อมารดาแก้ว
 คณิงหลายเจ้าแม่ ข่อยเฮีย
 แพงไว้สืบสกุลถ้อน
 เสมอตัวคั่นคาก ดังนี้
 ถนอมเลี้ยงต่อไป นั้นถ้อน
 นำมาใช้ชาติ จจริงแหล่ว
 คุณเจ้าสิเห็นดอกนา
 ได้ยินคำพูดกล่าวมานั้น
 ยินคำมอิดูแท้แหล่ว
 ซิงบามาชมจูบ
 ประโลมเต้าจูบขวัญ
 เสมอตัวคั่นคาก ก็ตามถ้อน
 เพียรตุ้มให้ใหญ่สูง แท้แหล่ว
 โลเสียปละปล่อย เสียแหล่ว
 นำซ้อยม่วนหู แม่แหล่ว
 กุมารคั่นคาก
 จาเว้าแม่ตน
 การสิ่งสันไต่หั้นถ้อน
 แห่งคำในเบ้า
 ซอมดูลองเบ็งเอาถ้อน
 ตัวซ้อยสิค้อยใสบ่ฮู้
 ค่อยดูไปอิกก่อน
 ดีแท้จั่งค่อยซอมถามเฮีย
 ตนเอกราชา
 ฝ้าบาคานท้าว
 นางนมหลายล้ำ
 บาท้าวบไล
 หมอทวยคิ้วเสียง
 ถามเต่าว่าให้ทวย
 คุณเลขทันทที่
 ต่อพญาองค์ล้ำ
 หากุณทัดเที่ยง
 เป็นถ้านถึถัน
 เป็นฮูปตัวสัตว์ดังนี้
 หุ้มมายองน้อย

ให้ค่อยเพียรถนอม
 อันว่าบุญแจ่มเจ้า
 คือว่าสองพระองค์เจ้า
 อย่าได้คิดคั่งแค้น
 อันว่าโสมเสลาท้าว
 ฝูงหมู่ญาติพี่น้องเหนือใต้
 พอว่าหมอทวยแล้ว
 พระก็ยอขึ้นให้
 หมอก็กินดีแท้
 เฒ่าก็ยกนิ้ว
 พอเมื่อไปถึงห้อง
 พระสถิตย์แพ่นแก้ว

ท้าวคั่นคากเลือกคู่ครอง

พระก็บอกแม่เลี้ยง
 เขาก็มีความฮัก
 พอว่าเหิงนานล้ำ
 ศรีแจ่มเจ้า
 ท่อว่าโสมฮูปท้าว
 ผิวผางหยาบ
 ตัวคั่นคาก
 แต่ว่าเสียงกล่าวตำนาน
 บ่มีความคลาดเคลื่อน
 ท้าวกั้ไว้อ้อย ๆ
 ใครอยากมีเมียชม
 บาจึงไปหาแก้ว
 นบนอบนิ้ว
 ประทานโทษถ้อน
 ขอคุณา
 ลูกหากมีใจน้อม
 ลูกอยากมีมิ่งเหง้า
 เมื่อนั้นเอกราชาเจ้า
 ก็จึงไขว้จา
 อันว่าโสมฮูปเจ้า

เลี้ยงบุตตาอุปฐากไว้ถ้อน
 กุมารน้อยสิ้นคน แท้แหล่ว
 ในเมืองสีได้เพ็ง จริงแหล่ว
 การฮ้อนสิ่งใด หั้นถ้อน
 สมภารมีมาก จริงแหล่ว
 ได้เพ็งพาอย่าแหล่ว
 พญาเมืองชมชื่น แท้แหล่ว
 สิ้นจ้างแก้หมอ
 กอบพญาชมชื่น
 ลาเจ้าด่วนลง
 เฮือนตนเนานั่ง
 เมียเหง้าอยู่เทียมหั้นแหล่ว

ป้อนมามบาคาน
 ปิ่นปัวบาท้าว
 หลายปีแปดชวบ มาแหล่ว
 บาท้าวกั้ใหญ่สูง แท้แหล่ว
 หากเป็นสิ่งแนวสัตร์
 บ่คือเขาแท้
 ฉันได้บ่ผิดแปลก
 ก็คือคนในโลก เฮาแหล่ว
 คาข้อสิ่งใด
 จาหมู่มีมาย
 กล่อมนอนคอมเนื้อ
 บิดาพญาพ่อ
 ทุลไหว้วกล่าวจา
 ขอเพ็งชีวิต
 โผตผายปางฮ้อน
 คนิหาแก้วกิง
 เมียฮ้อนอยู่เทียมพ่อเฮี้ย
 ตนพ้องค์กษัตริย์
 ต่อบาดีด้อย
 ก็หากต่างแนว พ่อदै

พ่อจักอวยชาวเมือง
 พ่ออวยเขาจักหัวขวนเฮียง
 เถิงว่าสีดามิงแก้ว
 กีบ่เป็นการแท้
 เพราะว่าโสมฮูปเจ้า
 แม่นว่าเจ้าชอบเสพซ้อน
 กีบ่สมแผ่ผู้
 ลูกอยากได้อ่าวเอื้อ
 เขาสินินทาขวน
 เมื่อนั้นบาก็ฟังพากษ์ถ้อย
 บาก็มีใจคิด
 ภูหากโสมตัวสัตว์แท้
 ภูควรรฟังพากษ์ตำนาน
 เอาแต่ภายหลังสร้าง
 เอาแต่บุญกล่อมเกี้ยว
 คราวนี้หากเสียประโยชน์แท้

เอาแต่บุญภายหลัง
 เมื่อนั้นบิดาไท้
 อย่าคิดไศกกลั่น
 เอาแต่บุญเคยสร้าง
 หากสิน่าช้อยผู้
 คั่นว่าสมสะอาดเนื้อ
 พ่อจักปูนแปลงตก
 กับทางหานางแก้ว
 มาอยู่ซ้อน

ตอนให้ว่วนพระอินทร์ให้ช่วย

เมื่อนั้นโสมเสลาท้าว
 ท้าวกี่เจียรจากไท้
 ท้าวกี่แยงหนห้อง
 ท้าวก็นอนอยู่ห้อง
 บาก็คิดค้อย ๆ
 ทั้งเล่ายมือนบ

หมู่คนเขเฮียง
 ทั้งเมืองซีชั่วจริงแหล่
 มาซ้อนอยู่เทียมดั่งนั้น
 สีนอนตายหลังลำ พ่อแหล่
 ก็ยังเพี้ยนต่างคนพ่อแหล่
 ภรรยาเมียมิงก็ตายแหล่
 สาวน้อยลูกขุน พ่อแหล่
 คณิงฮ่วมนางสาว พ่อถ้อน
 ทั่วเมืองจาเว้า
 พญาพ่อบิดา
 ลำหลังกระบวณเบื่อง
 เสมอตัวคันคาก จริงแหล่
 คำเจ้าพ่อพญาก่อนถ้อน
 สมภารสียูส่งหั้นถ้อน
 สีนายูส่งนำหั้นถ้อน
 ได้ตั้งคำประสงค์แท้แหล่

สีส่งขุนายู
 สีโถมมาอ้อยอินเจ้า
 คณิงฮู้ให้แมนคลองท้อถ้อน
 สมภารแต่คราวก่อน
 เมื่อหน้าจึ่งค้อยฟังพ่อถ้อน
 ฮูปเสมอคนดั่งนั้น
 ให้นั่งเมืองแทนสร้าง
 ทางไกลลูกหมู่
 บาท้าวแทบเทียม พ่อแหล่

กุมารคันคาก
 ฑูลเจ้ากราบลา
 โสภทองเถิงแพน
 คีค้อยฮ่ำคณิง
 คณิงฮอดดองบุญ
 พ่อพระอินทร์เป็นเจ้า

พอเมื่อบาคานท้าว
 เขาก็หาข้าวน้ำ
 ก็หากพอดีแล้ว
 น้ำลุ่มนี้
 ท้าวก็วิ่งวินไหว
 ขอให้ลงช่วยผู้
 บาก็คิดอำฮู้
 ขอแก่คุณโน้ทั้งหลาย
 กับทั้งบารมีพร้อม
 ขอให้นำมิ่งเค้า
 พอเมื่อบาช้ำแล้ว
 อรชรเสียง
 ทั้งเมืองกว้าง
 บ่มีไผปากต้าน

คณิงไปหลายเล่า
 ถวายให้หน่อพญา
 ถอยพาลาเล็ก
 บาทำวก็เล่านอน
 พระอินทร์ตาให้หลังล่า
 บุชาผู้พลอย แต่ถ้อน
 คณิงนาทเมียวขวัญ
 ช่วยชูนำค้ำ
 สมภารแต่ปางก่อน ก็ดีถ้อน
 เมียวแก้วกล่อมมา แต่ถ้อน
 ไสยาสน์ยามเด็ก
 หมู่คนกินอนเสียง
 เนานอนสงัดอยู่
 จาเว้าต่อกัน แท้แหล่ว

ตอนพระอินทร์เนรมิตผาสาทถวาย

บัดนี้จักกล่าวถึงเจ้า
 หินศิลาพระบาทไท้
 พระจึงหลิงล่าเยียม
 ก็จึงเห็นบาคาน
 ว่าอยากมีเมียวแก้ว
 พระจึงผันถีบผ้าย
 พอว่ามาถึงห้อง
 เลิงชมพูกว้าง
 พระกัณนิรมิตไว้
 เป็นวิมานคำ
 เจ็ดประการแก้ว
 สลักฮูปพราพร้อม
 ก็หากเตียรดาษด้วย
 นารีแฝง
 อินทร์กัณนิรมิตไว้
 ทั้งสังวาลย์
 มีทั้งการะพุกษ์พร้อม
 มีทั้งจวงจันทร์

อินตาเทวราชก่อนแหล่ว
 เลยกระด้างแก่นแข็ง
 ส่องสอดสรญาณ
 ประรณาทิงไท้
 เนานอนเทียมแทน
 ทยานล้ำลง
 เมืองคนกายลุ่ม
 ของเจ้าพระยอดเมือง
 เป็นยอดหอสูง
 เื่อเอื่องงามล้น
 ไพฑูรย์ประดับยอด
 ลายแก้วถ่องถาว
 ดวงดอกบุพผา
 อยู่คองคอยเยียม
 สัพสิ่งอาภรณ์
 การ์ดคำม้าว
 ผ่าผ่อนเป็นถัน
 หื่นหอมโฮยเฮ้า

ภายบนกั้ง
 มีทั้งระนาดพร้อม
 พื้นลวดแก้ว
 ภายในมี
 อินทร์ก็นิรมิตไว้
 สระเบ่อน้ำเลียนล้น
 คั่นหากบรบรรแล้ว
 เลยเล่าอ้อมกอดท้าว
 ในวิมานแก้ว
 อินทร์จึงผันถีบฟ้า
 อินทร์ก็เอานางแก้ว
 อินทร์จึงแปลงตัว
 ก็หากงมยิงย้อย
 กับทั้งอำมระรงค์พร้อม
 กับทั้งศรดาบกล้า
 อินทร์ก็เลียงในห้อย
 จึงเสด็จสู่ฟ้า
 เมื่อนั้นนางแพงแก้ว
 นางจึงโถมแจ่มเจ้า
 ว่าลูก ๆ ถอนเจ้าผู้ศรีสะอาดเนื้อ
 อย่าได้นอนหลับหลาย
 แต่นั้นบาคานท้าว
 เลยสดุ้งตื่นขึ้น
 ทั้งเล่าเห็นหอยแก้ว
 ลวงใหญ่กว้าง
 พื้นลวดแก้ว
 บากก็หลังแลดู
 ก็หากมีหมดเลียง
 มีทั้งศรดาบกล้า
 บาจจึงคิดฮ่ำฮู้
 ฮ้อยที่สมภารกู
 พระอินทร์เพิ่นจักเอามาให้
 ก็จึงสมมาตรแม้ง
 แม่นว่านางสวรรค์ฟ้านั้นเต้หรือว่าเทวดาเจ้า
 หรือว่าอินทร์อยู่ฟ้า

เพดานเดียวรดาษ
 พาข้าวเครื่องคำ
 เป็นแผ่นมหานิล
 แทนคำพ้อฮ้อย
 หอสูงสงโรสด
 เต็มห้องโถงคำ
 อินทาก็เฮวฮีบ
 เมืองห้องแทนคำ
 บาคานหลับอยู่
 ไปแท่นาน
 บาท้าวห่มเอื้อง
 บาบญุคั่นคาก
 ผิวเกลี้ยงดั่งคำ
 แหวนดีลูกประเสริฐ
 ธนุพร้อมพรา่กัน
 เทียมบาเทิงแทน
 เมืองพูนสู่สวรรค์
 อุดรกรูทวีป
 บาทาท้าวตื่นมา
 น้อยหน่อสามโกช้อยเอย
 ให้ตื่นมาหาน้อง
 โสมเสลาตนอาจ
 เห็นน้องนั่งเฮียง
 โส้งคำเจ็ดยอด
 พันห้องฮ้อยเอื้อง
 หลังสอดมุงมณี
 ท้าวโฮ้งวิมานแก้ว
 ของพระอินทร์ตกแต่ง
 ธนุพร้อมพรา่กัน แท้เหล่า
 คณิงฮอดกองบุญ
 ตั้งแต่ภายหลังพูน
 กองบุญแต่คราวก่อน
 ตัวข้าปรารณา แท้เหล่า
 ลงมาเลียบลำนั่นลือ
 ลงมาเยี่ยมล้าอวน นั้นลือ

สึงมางามเก้งฟ้า
 เมื่อนั้นนางงามแก้ว
 นางก็บอกเหตุเบื่อง
 เจ้าอย่าคิดบ่อนั่น
 หากแม่นเป็นเทวี
 พอเมื่อสองเสด็จเข้า
 อินตาทิราชเจ้า
 เพ็นจิงยอขวดแก้ว
 เพื่อให้สองแจ่มเจ้า
 พอเมื่ออินทร์สรลงแล้ว
 เพ็นก็ยัวยะยาดยาย
 อันว่าสองแจ่มเจ้า
 ราชาทิ้งเทวี
 กับทั้งเสนาข้า
 พากันสรลงไสรดน้ำ
 ฟังยินดนตรีพร้อม
 มีทั้งพิณพาดฆ้อง
 มีทั้งแตรวงสับ
 เขากึงงันบาท้าว
 เขาก็กองบาซัน
 ได้ยินเสียงปี่แก้ว
 สองก็ยินสนุกสร้าง
 คือจั่งได้อยู่ห้อง

ตอนท้าวคันคากเป็นพญา

เมื่อนั้นราชาท้าว
 เพ็นก็เวรมอบบ้าน
 ทุกสิ่งพร้อม
 เพ็นก็เวรбакาน
 กับทั้งช้างและม้า

เพ็นก็ถวบบาคาน
 ให้ท้าวเป็นเอกตัน
 กับทั้งนางแพงขวัญ

เจ้าสาวสวรรค์ปูนเปรียบกันแล้ว
 อุดรกรุทวีป
 บาท้าวคู่ชู้กัน นั้นแหละ
 หนแห่งเมืองสวรรค์
 ที่พระองค์เป็นเจ้า
 หอสูงชันคู่กันนั้น
 ก็ยอน้ำหลังลง
 น้ำมันหอมสรลงไสรด
 ยินมน้ำมันปีหันถ้อน
 เสด็จเมื่ออากาศ
 เมื่อฟ้าสู่สวรรค์ พ้นแหละ
 สนุกอยู่เย็นใจ
 ก็จั่งสรลงเพียงพร้อม
 สาวสนมนางนาถ
 บาท้าวคู่ชู้คนแท้แหละ
 ขานเสียงสลับขลุ่ย พ้นเยอ
 ซออุสนั่นเนือง
 ค่อยตีกลองตุ้ม
 ทั้งหลายหมดหมู่
 เมื่อเทิงนั่งแท่น
 ตั้งเจ็ยกล่อมหู เจ้าเอย
 ในปราสาทปราสาท
 วิมานแก้วบ่วงสวรรค์ พ้นแหละ

ภูธรเอกราช
 เมืองให้แก่บา
 ผูกหมี่งั่วควาย
 คู่ชู้กันเสียเสียง
 สาวราชกษัตรา ก็ดีแหละ

คู่ชู้กันหมดเสียง
 เสวยราชชมพู่ พ่อเถิน
 อุดรให้เทียมช้อน

พ่อก็จัดสาวใช้
 นับเลือกได้
 ให้เขางั้นเนื่องแน่น
 แล้วจ้ะหาซื้อท้าว
 ชื่อว่าราชาเจ้า
 ไว้ให้เป็นเอกเจ้า
 นับแต่ในหนห้อง
 เขาก็มาช่วยเจ้า
 ให้เจ้าถูกลาภแพ้
 ให้เจ้าเตโชถึง
 ฝูงหมู่สาวสนมเฝ้า
 ผิวจักคนมานับ
 พระก็หาซื้อไว้
 ผู้หนึ่งชื่อว่าขุนเชิงชั้น
 เขาก็หาอยู่เฝ้า
 เจ้าก็นับเลือกได้
 ให้เขามีหลายขา
 อันว่าแข็งเมืองผู้
 ชื่อว่าพญาอิงฟ้า
 ยามเมื่อบอกไพร่น้อย
 เพ็นก็ทม ะเสียง
 พระก็จัดคน
 ฝูงหมู่เสนตรพร้อม
 เขาก็ยอมมือไหว้
 เขาก็นั่งซ้ายซ้าย
 อันว่าผาสาทกว้าง
 ฝูงหมู่โยธาหลาย
 ฟังเสียงคิน ะก้อง
 ก็หากอรรชรเสียง

นางสนมน้อยหนุ่ม
 งามย้อยสีพัน
 ในมณเฑียรกวัดแกว่ง
 นามเจ้าเฝ้าพันธ์
 พญาหลวงคันทาก
 ชมพูกว้างที่เชิง แท้แหล่ว
 จักรวาลแวนทีปเฮานี้
 บัญกว้างคู่ชูคน
 ฝูงหมู่มารหลวง
 ชั่วดินแดนกว้าง
 แฝงบาทภูธร
 สีพันงามล้วน
 มีแท้คู่ชูนาง แท้แหล่ว
 ขาตายเขียดตะปาด
 แฝงเจ้าแทบเทียม เจ้าแหล่ว
 ข้ามหาดสามพัน
 บอกหมายจัดไว้
 แสนเมืองตางราช
 เสียงห้าวเก็นคร
 ตกแต่งคลองเมือง
 ปากดั่งปานพ้อง
 ทั้งหลายให้จื้อ
 พากันจื้อเอา
 บานบุญตนประเสริฐ
 เต็มคุ่มคังโฮงแท้แหล่ว
 ได้ชั่วพันวาก็ดี
 นั่งเนืองเลี่ยนล้อม
 เสียงเสพดนตรีพุ่นเยอ
 เสพในเมืองแก้ว

ตอนเกียรติศัพท์พญาคันคาก

นับแต่ราชาเจ้า
 ท้าวกี่เสวยราชสร้าง
 ก็หากเชิงชำเท่า

พญาหลวงคันทาก
 เป็นเจ้านั่งเมือง
 โขงเขตชมพู

สมภารเพ็ง
 นับแต่ราชาไท่
 นับเลือกได้
 เขาก็ถวายสาร
 คือว่านาโคพร้อม
 เขาก็ออกจากน้ำ
 เขาก็เอาหมู่แก้ว
 เขาก็นำมาถวาย
 คือว่าเขี้ยวเขาบ้า
 เขาก็บินคาบได้
 เขาก็มาถวายเจ้า
 ก็หากเต็มอยู่เล่า
 คือว่าทุกที่พร้อม
 เขาก็แปลงฮวงฮั้ง
 สัตว์ที่เนาในถ้ำ
 เขาก็เอาหมู่นื้อ
 คือว่าหมีเหมียวเม่น
 ผูกหมู่สัตว์ป่าไม้
 มีทั้งพานลิงโตน
 เขาก็มาขาบเจ้า
 กับทั้งกบเขียดพร้อม
 เขาก็มาเสพงัน
 คือว่าพญาสารข้าง
 เขาก็เดินไพรฟ้า
 นับอ่านได้
 เขาก็นำมาถวาย
 ผูกหมู่เงินคำแก้ว
 เลียนแต่งล้อม
 แม่นว่ากงจักรแก้ว
 พระก็หลิงล่าเยียม
 จังมางมเหลือล้น
 ฮ้อยว่าอินทร์อยู่ฟ้า
 พอว่าท้าวฮ่ำแล้ว
 จักรก็พาบาคน
 ฟังเสียงทม ะก้อง

ชำมาทั้งค่าย
 กษัตราผู้เป็นใหญ่
 สามฮ้อยแปดพันเจ้าเอย
 ส่วยไฮรื้อไฮ้
 นาคีพญานาค
 มาไหว้พระยอดเมือง
 สรรพสิ่งเงินคำ
 พระยอดเมืองเป็นเจ้า
 แกนแจจี้ก่าง ก็ดีแหล่ว
 ฮวงข้าวคาบมา
 ตนบุญจอมเอก
 เยียไว้คู่หลังแท้แหล่ว
 เฝ็งต่อแตนเหลืองก็ดี
 คู่ชูตัวถวายเจ้า
 เสือเหลืองเสือโคร่ง ก็ดีถ้อน
 มาพร้อมขาบถวาย แท้แหล่ว
 ฟิงคณากระฮอกด่อน
 หมู่เม่นเถื่อนกวาง
 เต่าเลนเหนอ้ม
 ถวายเนื้อคู่ชูตัว แท้แหล่ว
 สัตว์อยู่ในวังก็ดีแหล่ว
 คู่ชูตัวถวายเจ้า
 ฉัตพันท์ขาวเผือก ก็ดีแหล่ว
 เอามาให้แก่พญา เจ้าเอย
 สองหมื่นสี่พันตัว
 แก่พญาตนล้า
 แหวนก็ดีปลดออก
 เป็นด้ายอยู่สล่อน
 เสตัจมาตั้งอยู่
 เห็นแล้วหลากกะใจ
 จักรคำมาฮอด
 แปลงปั่นบ่อนลงแท้แหล่ว
 เสตัจสู่จักรคำ
 แผ่นผยองเมืองฟ้า
 เวหาอากาศ

บากี่ผันลวงฝ้าย
 ฮอดทีปเท่า
 บากี่ผันปล้นเบียง
 บากี่ลอย ๆ ข้าม
 ก็หากดูสะอาดแท้
 ก็จึงถึงโง่งกว้าง
 ท้าวก็ลงจากแก้ว
 ก็หากยาย ๆ เหลื่อม
 เป็นดั่งกงตะวัน
 พระก็ทรงเสวยสร้าง
 บ่มีทุกข์ยากฮ้อน
 ฝูงหมู่เงินคำแก้ว
 อินทร์ก็ลงส่งให้
 ยูท่างบาว่าท้าว
 ฝูงหมู่คนเขาทุกซ์
 เขาก็ยินดี
 ทุกที่พร้อม
 ท้าวก็สุขยิ่งล้น
 ตั้งหากบุญมีหลาย
 อันว่าบิดาไท้
 ก็หากสุขยิ่งล้ำ
 สองก็สุขอยู่สร้าง
 ก็เพราะสมภารเพ็ง
 อันว่าฮ้อยประเทศถ้ำ
 เขาก็ยินดีดอม
 ฝูงหมู่เสนาข้า
 ก็มาอยู่เฝ้า
 ทุกเทศท้าว
 เขาก็โดยราชา
 เถิงเมื่อยามเดือนห้า
 เขาก็นำไต้เต้า
 อันว่าบาท้าว
 ก็หากมีความสุข
 คือว่าคนคราว
 ก็หากมีความสุข

ค่อยเยี่ยมล้ำดู
 แดนราชชมพู
 ดั่งลมเซยไม้
 ชมพูหลังล้ำ
 ฝนฝ้ายแผ่นมา
 เม็งซอนผาสาท
 ยอไว้ที่ควรแท้แหล่
 จักรส่องใสงาม
 เบื้องยามยังเช้า
 ปรางทองผาสาท
 ประการแท้สิ่งใด
 มหานิลหลายหลาก
 ถวยท้าวชูแนวแท้แหล่
 ทานทอดเหลือหลาย
 ก็มั่งมีเต็มบ้าน
 สาธุการเสียงสนั่น
 โมทนาน้อมขอบคุณ แท้แหล่
 เสมอด้วงเตวดา
 จังได้มาเป็นเจ้า
 มารดาทั้งคู่บ้านนั้น
 นำท้าวฮ้านึง
 เสวยราชเอียงฮม
 เพ็งบุญคุณท้าว
 เมืองใหญ่หลายพญาก็ดีถ้อน
 ได้เพ็งบุญบาท้าว
 ทั้งหลายนับด้วยโกฏ์ ก็ดีถ้อน
 แฝงเจ้าบ่ไล่แท้แหล่
 น้อยใหญ่หัวเมืองได้ ก็ดีแหล่
 คู่ชูแดนมาถ้วน
 สังขารปีใหม่มานั้น
 มาขึ้นส่วยไฮ แท้แหล่
 เสวยราชเป็นพญา
 เกิงสวรรคเมืองฟ้า
 อายุฮอดแสนปีพ้นแหล่
 บ่ได้เคืองคำฮ้อน

อันว่าความตายนั้น
 อยู่ทางเอื้องดอ้าง
 นับแต่ภูธรท้าว
 นางก็ได้ลูกแล้ว
 อันนี้โบราณเฒ่า
 ก็หากเป็นอิตบ้าน
 เขาควรจำจื่อไว้
 ก็จักเป็นแวนแก้ว
 พอว่าท้าวกล่าวแล้ว
 ผูกหมี่เสนาทูล
 อันว่าบังเกิดแจ้ง
 ควรไปตามนาโค
 คือพญานั้น
 ว่าจักทำสันไต้
 เพ็นจักขนของแก้ว

พญาคันคากเคียดแค้นพญาเถน

บัดนี้เฮาจักไปเที่ยวด้าน
 ค้อมว่าจากันแล้ว
 ท้าวก็ผายตนเท็ง
 ท้าวก็เลยผันผ้าย
 ลงสู่่น้ำ
 ท้าวก็ผายปิ่นเปื่อง
 อันว่าคงคาไหล
 น้ำก็ยะหว่างวัน
 บากก็ผายคิงแยง
 ก็จั้งเถิงเมืองกว้าง
 เขาก็เห็นแจ่มเจ้า
 จิตว่าเป็นเหตุฮ้อน
 หรือว่ามรการฮ้อน
 ผูกที่มาอยู่
 แต่นั้นภูธรเจ้า
 เพ็นจิงไขปากด้าน
 บัดนี้เฮาก็เคืองใจด้วย

บ่มีไผ่ลื้อเมื่อถึงแหล่ว
 ชมเล่นตั้งแต่สาวนั้นแหล่ว
 เสวยราชเมืองเป็นใหญ่มานี้
 แทนสร้างสืบเมืองแท้แหล่ว
 ทั้งสองสอนสั่งเฮาถวย
 คลองเค้าแต่ประถมพุ้นแหล่ว
 เมื่อน้ำต่อไป ทานเอย
 แยกได้ชั่วไกล แท้แหล่ว
 ฮีตฮ้อมคลองเมือง
 จื่อจำคำแท้
 ฮ้อนแดดหลายปีดังนี้
 นาคเนาในน้ำ
 ทำฤทธิ์ทรงฮีต แท้ตาย
 ก็เล่าเป็นสันนั้น
 เงินคำมาช่วย เอาแหล่ว

ถามแท้เหตุการณ์ก่อนแหล่ว
 ภูธรเสด็จด่วน
 เติงแก้วชมชื่น
 ผยองไปเฮาฮีบ
 นทีกว้างท่าเมือง
 ฟ้าวฟังลงสมุทร
 แม่นทีวังกว้าง
 เป็นที่ทางไป
 ล่วงลงบ่มียัง
 พญาหลวงนาคใหญ่
 มาไหว้ชูตัวแท้แหล่ว
 ประการแท้เยื้องไต้พระเอย
 พญาหลวงให้บนบอก มาถ้อน
 สิตางเจ้าเทียวพลัน พระเอย
 พญาหลวงคันคาก
 จาเว้าต่อเขา
 พญาเถนผู้เป็นใหญ่

เดี๋ยวนี้ฝนบ่ตกหยดย้อย
 เอาจึงมาถึงไท้
 อันว่าแม่นที่หลวง
 มันก็บ่ขาดแห้ง
 ไฟผู้ฮู้เหตุเบื้อง
 บัดนี้เฮาอยากไปดูแท้ ๆ
 มันสิดีและฮ้าย
 แต่นั้นพญานาคเจ้า
 เพิ่นจึงถวญคำกลอน
 แม่นว่าองค์กษัตริย์ไท้
 ก็บ่ควรที่แท้

นานแท้เที่ยวจริงแท้แหลว
 ตามเหตุมีมานี้แหลว
 อยู่วังเวนกวาง
 บ่มีฝนแล้งใหญ่แท้แหลว
 ฝนแล้งให้บอกมา เจ้าเอย
 ฝนต้นเหตุฝนนั้น
 เป็นแท้อย่างใดพระเอย
 ตนเอกนาโค
 แก่ภูธรเจ้า
 คนเดียวสิไปฮอด
 ทางพ้นที่ไกลเจ้าเอย

บัดนี้ข้าจักเล่าภาคพื้น
 อันว่าแม่นที่วังกว้าง
 เขาสุเมรุกว้าง
 คือว่าสัตตบวรระพันธ์
 ก็หากมีแม่น้ำ
 อันว่าเขาหลวงชั้น
 มีแปดหมื่นสี่พันโยชน์กว้าง
 คือว่าสัตตบวรระพันธ์นั้น
 ลำดับลงสู่ด้าน
 ยังมีเขาสัตตบวรระพันธ์พร้อม
 คือเขาพระสุเมรุ
 อันว่าเมืองพญาแถน
 อันว่าเมืองพญาแถนนั้น
 แถนก็เป็นผู้เฝ้า
 ยามเมื่อฮ้วน ๆ ฟ้า
 บากก็ลงไปลอย
 บากก็ลงไปเล่น
 แถนบ่มีกล่าวเว้า
 บากก็ตีฟาดน้ำ
 ก็หากหลายนาโค
 ยังมีสระใหญ่กว้าง
 น้ำก็เพ่งลง

ถวญเหตุตามมีพระเอย
 ก็บ่มีสิ่งแท้
 พญาอินทร์เสวยราช จริงแหลว
 พร้อมสุเมรุกว้างใหญ่
 เวียนล้อมตั้งเวียง แท้แหลว
 ลองสูงหลายโยชน์แท้แหลว
 เป็นด้านยอดสูง
 ก็ยังสูงล้ำยิ่ง
 เสมอด้ามตั้งลูกแกน แท้แหลว
 เขาหลวงดวงขนาด
 เป็นเมืองพญาแถนอยู่
 อยู่เสวยสมสร้าง
 ยังมีน้ำคงคาสระใหญ่ แท้แหลว
 สระกว้างช่วงเฮือ
 ปีใหม่เดือนหกมานั้น
 แห่งสระแถนพูน
 วังเวินสนุกยิ่ง จริงแหลว
 หวงห้ามเอียงใดแท้แหลว
 ลอยล่องตามสบาย
 ล่องลอยตีนน้ำ
 เฮียกซื้อคงคา
 ท่อฏเป็นก้อน

ยังมีลมแข่งกล้า
 เลยเล่ามาหอบอุ้ม
 ก้อนน้ำตอง
 มันก็เต็ง ๆ ดัง
 แล้วจึงลงเท้า
 น้ำจึงนองเนตรขึ้น
 คนจึงได้เฮียกเอ็น
 จึงได้เป็นคำกลอน

ตอนสาเหตุที่ฝนตก

คือคนว่าฟ้าผ่าไม้
 ยังมีนางธิดา
 กับพระอินทร์พร้อม
 คั่นว่านางแกว่งแก้ว
 มันหากปลีกแท้
 ศรก็ตกลงมา
 คนจึงได้เอ็นเฮียกว่า
 อันหนึ่งนั้นมันก็เป็นเพราะแร่
 คือว่าแร่ตัวผู้
 มันก็หาทีแก่
 คั่นว่าพลอยในดิน
 มันก็ดิ่งกันขึ้น
 แร่จึงลงสู่ถ้ำ
 เขาจึงเฮียกเอ็นคือกัน
 ตั้งแต่พ้น

พญาคันคากทำรบพญาแถน

แต่นั้นพระบาทเจ้า
 บอกว่าศรีเฉลียวพระ
 เมื่อนั้นพระบาทเจ้า
 คือว่าฝนขาดแห้ง
 หรือว่านาคนได้เล่นน้ำ
 แต่มันพญานาคต้าน

วาโยมาตีผ้า
 ตีขึ้นเหลื่อมสุเมรุ
 ตีเหลื่อมเขาสุเมรุ
 แตกกระจายทลายม้าง
 ธรณีผายหว่าน
 บึงกว้างลวงเต็ม แท้แหละ
 พร้อมกันว่าฝนตก
 ต่อมาเดี๋ยวนี้

ก็ยังต่างนิทานแพ้นา
 เมขลาฤทธิกล้า
 เทิงดินกะดิงดุด กันแหละ
 อิศูรเจ้าก็เล่ายังแท้แหละ
 นางอยู่ภายบนพื้นแหละ
 ถีกดงดอนไม้
 ฟ้าผ่าเป็นกระบวน
 สองอันดิงดุดกันแหละ
 ตัวเมียพร้อมพรั่กันแหละ
 พื้นโลกเมืองคน
 ที่ใดมีแท้
 สายไฟติดต่อ
 ดงไม้พรั่คน
 ว่าคนถีกฟ้าผ่า
 เดียวนี้สืบมา เจ้าเอย

จึงไขเหตุตามมี
 ให้ฮ้าฮอนดูถ้อน
 ก็ถามดูสาเหตุ
 เดียวนี้ตั้งได้นั้นเด
 คือแต่ก่อนปางประถม นั้นรือ
 ขานตอบภูธร

คือว่าพญาแถนนั้น
 คั่นว่าไฟผู้ไปลอยเล่น
 หมายถึงมอดเมี้ยน
 เมื่อนั้นพระเล่าตำนาน
 มั่นหากเป็นแนวไค้
 แต่นั้นนาคก็บนบอให้
 แถนก็มีใจชม
 ก็เพราะสมภารผู้
 แถนจึงหวงห้ามไว้
 ค่อมว่านาคกล่าวแล้ว
 พระจึงถามหนทาง
 คือว่าหนทางขึ้น
 นาคกล่าวตำนานว่า
 บัดนี้พระจึงกลับเพศเพียง
 แม้นว่าไปทางบก
 คั่นสิเที่ยวทางแท้
 คั่นแม่นกงจักรแก้ว
 ก็จักฮอดแต่พระแผ่นหล้า
 คือว่าพญาแถนนั้น
 คั่นว่าเฮาสีไปแผ่ข้าง

แถนนั่นมันก็จบเพศเพียง
 เป็นผู้มีอาคม
 เป็นผู้ตกแต่งให้
 คั่นว่านาคีจา
 อันว่าภูธรท้าว
 ตกขะมะค้ำม
 พระจึงบนบอให้
 สูงจันทาหนทาง
 พอให้สูงเพียงขึ้น
 เฮาจักเต้าหมู่ข้าง
 บัดนี้เฮาจักปาวฮ้อง
 ปลวกอยู่ในชมพู
 ให้เขาพากันพร้อม
 พร้อมพาบแท้

บ่ได้ให้ไผลงเล่น
 หลายที่เพิ่นก็ดำแท้ตาย
 ใจกล้าโกรธเค็ม แท้ตาย
 ถามหน่ออนาคี
 จึงได้มาหวงไว้
 ตามเหตุมีมา
 ต่อพญาเป็นเจ้า
 ภูธรสิสูงลิ้น
 ฝนฟ้าบ่ให้ลง เจ้าเอย
 องค์พระบาทก็แลเห็น
 แก่นาโคเจ้า
 เมืองแถนมีบั้นจ
 ทางขึ้นบ่มีเจ้าเอย
 ทำเดชทรงฤทธิ์
 ก็หากพอไปได้
 ก็เดินจรด้นดวนไปนั้น
 ทะยานไปเยี่ยมผอด้งนั้น
 องค์ล้าผู้เดียนั้นแหล่ว
 วิชาแข่งข่มเดชแท้แหล่ว
 แถบนั้นก็ยากมือ แท้แหล่ว

ได้ตั้งคำประสงค์
 ศาสตร์ศิลป์แข่งกล้า
 ฝนสั่งฮวยฮ่า
 กล่าวแถลงคำฝั้น
 สิ้นหลังคิดฮ่า
 คณิงฮู้ฮอดทาง
 ผุ่งหมุ่นาโค
 ก่อหินสูงขึ้น
 จอมเขาแถนอยู่ เทิงพุน
 พลขึ้นผ่าเรวแท้แหล่ว
 ผุ่งปลวกในดิน
 สิปาวเดินจนสิ้น
 เปรี๊ยวเปียงคุณฮ่อย
 แสงเพียงเก็งกัน แท้แหล่ว

แต่นั้นพญานาคเจ้า
 พระก็เลยอำลา
 พระก็เซามีแสง
 แล้วจึงผายเอาค้อน
 เป็นเพราะเดชะค้อน
 แต่มันพญาปลวกเจ้า
 เขาก็ยอมมอบ
 บัดนี้จักว่าเป็นเหตุฮ้อน
 ภูธรเจ้า
 บัดนี้มันสเกิดเหตุแล้ง
 ฝนบ่ตกฮวยให้
 ฝูงหมู่แม่น้ำกว้าง
 บัดนี้ให้สูงตาดฟ้า
 แสบที่ไกล

อย่าได้เหิงนานช้า
 พากันตกแต่ตั้ง
 เฮาสีพาพลขึ้น
 ให้มันเป็นไพร่ฟ้า
 แต่มันพญาปลวกพร้อม
 เขาก็พากันไป
 ก็หากหลายเหลือล้น
 นับแต่โขงเขตใต้
 เขาก็สน ๆ ฝ้าย
 เขาก็ไปพร้อมพรา
 อันว่าพระบาทให้
 พระก็กลับคืนเมื่อ
 ฟังยินหิน ๆ ก้อง
 ก็หากดูเหลือหลาย
 เขาก็ผืนผยองอุ้ม
 ติดต่อตั้ง
 ปลวกก็ขนดินค้ำ
 ทางก็เลยแก่นมัน
 นับแต่แปลงทางได้
 ก็จึงเพียงด่านด้าว

ก็โดยอจจาจา
 ตัวคืบเมื่อบ้าน
 ลำกระบวนดูถ้อน
 มาตีจุมปลวก
 ทะลึ่งพื้นทั่วแดน
 ทั้งหลายมวลงมาก
 ขาบคุณซูลีไหว
 การแท้สิ่งใด พระเอย
 เติ่นฝูงพญาปลวก
 บ้านเมืองแห่งไผ่ผง
 ลำธารเงินขาด
 ก็เลยแห้งขาดเงิน แท้แหลว
 คุณทางให้รัดเร่ง เร็วถ้อน
 เขาพุนยอดดอย

เร็วพลันให้คุณฮีบ
 คุณขึ้นให้ฮอดแถบ พันเนอ
 เรวแถบมีหย่อน
 ประสงค์ถ้าแต่งฝน นั้นแหลว
 โดยอจราชา
 ก่อคุณมีข้า
 พลแถบปลวกใหญ่
 ชมพูพื้นที่หลังโฮม
 อนันตตั้งตื้อตัว
 กันแท็ก่อทาง
 ตนเอกราชา
 สู้หอปรางค์แก้ว
 พญานาคาคา
 บ่ออาจสังขยาได้
 ภูเขาหลายหน่วย
 กันขึ้นก่อสูง
 คุณถมทางนอก
 ดูด้ามตั้งภู
 สามปีตัดเที่ยง
 ดอยกว้างถิ่นแดน พันแหลว

บัดนี้เฮาจักพาพลไปแผ่ร้าง

พระจิงบายเอาฮ่อง
จัดบ่าวพร้อม
ทั้งเล่าตีตราไ้
เขาก็ปบฟังข่าว
ทุกเทศทั่ว

เขาก็มาโอบเมือง
เจ็ดวันได้
ก็จึงมาครบ
ฟังยินเห็น ๆ พร้อม
เขาก็นองกันมา
รวมกันได้
โอบพร้อม
ตั้งแต่ในชมพู
เขาก็โดยอาญาเจ้า
อันว่ากฤษโธซัง
ม้ามิ่งพร้อม
สะเพียรพร้อม
เขาก็อื้อทือคับ
อันว่าราชาซัง
ได้แปดหมื่นปลายออกแท้
คือว่าอัศดรม้า
ได้แปดหมื่นสี่พันพร้าพร้อม
พอเมื่อโอบพลแล้ว
เถิงอุธังราชา
พระก็เอนางแก้ว
ทรงสะอาดซัง
ฟังยินครั้น ๆ ก้อง
ก็หากย่น ๆ ดัง
หลิงทม ๆ ก้อง
พญานาคเจ้า
นั้นพญาครุฑเจ้า
เทิงหมู่บินบนไป

เมืองแดนพ่นบ่สงค์แท้แล้ว

จุมกามาตีป่าว
พลตื้อฮิบพลัน
เมืองไกลให้ตื่นตัวน มาถ้อน
มาแท้ทั่วแดน
เงื้อมเง่แดนดิน

ชูคนเสียเสียง
โอบพลพวกไพร่
เต็มค่ายคังเมือง เจ้าเอย
พลมากเหลือหลาย
ตั้งทรายไหลแล้ง
พระราชาแปดหมื่น
คณาได้อีกสี่พัน
เขตแดนชนเชื้อ
มาทางแท้บ่ขึ้น พระเอย
พลายสารแสนโกฏ
แสนตื้อตัวอีกโข
เต็มแผ่นธรณี
คังเมืองเวียงกว้าง
สารหลวงตัวขนาด
ประมาณได้สี่พัน
กำลังแรงแสดงขนาด
ก็ดาห้างเครื่องคำ
มหาโชคยามดี
พระยอดเมืองเลยย้าย
อุดรกรูทวีป
ไปพร้อมพร้ากัน
เสียงเสยสะบันชัยพ่นเยอ
ฮ่มขาวถางกั้ง
สะบันไซตึคี่ลั่น พ่นเยอ
ทวยนิ้วบอกยาม
พยานาคสหายเกลอ
หมู่เจียเหลวฮ้าง

เขาก็ไปหาเจ้า
 สัตว์ที่มีพิษฮ้าย
 กับทั้งฝูงหมู่มั้ม
 เขาก็ขึ้นเรวถัน ?
 ก็หากอื้อทือพร้อม
 ครื่น ๆ ก้อง
 ฝูงหมู่มินสอดแล้ว
 เขาก็ขึ้นอาสา
 ฝูงหมู่มองฮ้าย
 กับทั้งหมี่และเม่น
 ฝูงหมู่มองค่างเต้น
 เขาก็ขึ้นอาสา
 กับทั้งฝูงมดลื่น
 เขาก็เตอะปากง้ำ
 พอเมื่อบรรจบแล้ว

เขาก็แห่นแห่เจ้า
 ฟังยินครื่น ๆ ก้อง
 พลหลวงหลาย
 ฝูงหมู่มุนเซ่งขึ้น
 เขาก็ยาบ ๆ ย้าย
 พญานาคเจ้า
 เขาก็ถือธงทอง
 หลิงดูแท้
 ก็หากคับคั่งเท่า
 มีทั้งนาคหลังล้อม
 ฝูงหมู่มินผ่านฟ้า
 หัสดีลึงค์พร้อม
 ฝูงหมู่มกและฮ้าง
 กับทั้งสัตว์ตัวเฮี้ย
 เขาก็มาพรว้าพร้อม
 อันว่าฉัตพันต์ช้าง
 ก็หากเตยระดาลัน
 ก็หากยาบ ๆ พร้อม

พญาหลวงครุฑนาค
 ก็ไปพร้อมพรว้ากัน
 เฝื่องต่อแตนเหลืองก็ดี
 พระองค์บมีย่าน
 บินมาทางอากาศ
 เทิงฟ้ามืดมัว
 พญามอดหัวแข็ง
 ชูตัวบมีย่าน
 เสือเหลืองเสือโคร่ง ก็ดีเหล่า
 แลนพร้อมพรว้าเห่น
 กะฮอกด่อนทั้งกระแต
 สิตอเรวบมีย่าน
 ขุนกระจุอำยมดง่าม
 บมีย่านสิตอเรว เจ้าเอย
 ผักตูกองเลยเผยออก สาเหล่า

บุกกว้างออกจากวัง แท้เหล่า
 เสี่ยงเสนดนตรี ฟันเยอ
 ก็หล้งนำดินช้าง
 ขาเลยเขียดตะปาด
 ภายหน้าก่อนพระองค์
 นิรมิตเป็นคน
 แห่พระองค์ขวาซ้าย
 พลแพนเหลื่อมาก
 ดินฟ้าฟังเพื่อน
 ฟังคณากล้าขนาด
 ก็สนแล้วชูทาง
 ฟังคณาแอ้งถ่าว
 คณาเฝื่องต่อแตน
 เสือสาสิงค่าง ก็ดีเหล่า
 โห้มเข้าแห่พระองค์ แท้เหล่า
 พลายสารขาวเผือก
 เต็มคุ่มช่วงสนาม
 กางกันฮ่อมเพียง ฟันเยอ

ฝูงหมู่ขุนใหญ่
 เขาก็ขึ้นอาสา
 หมายจักไปชิงสู่
 ช้างต่อช้าง
 เหลียวดูขั้วนิ้วเท้า
 นับแต่คัดเลือกได้
 อันว่าฮง ๆ เหลื่อม
 เป็นที่ผาสาทตั้ง
 อันว่าอุดรแก้ว
 ก็หากเสียงผ่างข้าง
 อันที่สะพรั่งพร้อม
 ท้าวทองแดง
 อันที่ยืน ๆ ย้าย
 ก็หากงามชะล้าย
 คือว่าพญานาคเจ้า
 เขาก็นิรมิตเป็นริพล
 คือว่าบิดาไท้
 สองก็ยังอยู่ค้ำ
 สองก็อุปฐากแท้
 พระก็ยินดีถือ
 ขอให้บุตรตาแพ้

ขอให้มิฤทธิ์เดชกล้า
 เมื่อนั้นราชาเจ้า
 ก็พาไพร่
 พระก็ได้ช้างแก้ว
 แลว ๆ ไป
 บัดนี้เฮาจักเห็นเมืองฟ้า
 เฮาจักเอาสาวฟ้า
 ขอให้ลูกลากแพ้
 ยูทางไต่อยู่ซ้อน

เพ็นหากเซ่งซ่าเว้า
 เขาก็คิดอยากชมเสพซ้อน
 ทั้งล่าชิงกันขึ้น

แปรหมื่นสี่พันองค์
 ต่อพญาองค์ล้ำ
 พญาแสนชนต่อ
 สิบคนสู้บ่กลัวแท้แหล่ว
 พลายสารขาวเผือก
 พระองค์เจ้าชีทรง
 เจ็ดประการแก้วกู่
 หลังช้างแท้พระองค์
 นางงามกรูทวีป
 สองเจ้าพัวกันแท้แหล่ว
 ถือหอกขอคำ
 แท้พระองค์ไปหน้า
 ปะคือไซ้ไปก่อน พุ้นเยอ
 ทรงเอ้เครื่องคำ
 ที่อยู่ในสมุท
 แห่งค์ขาวซ่าย
 มารดาพระพ่อ พระองค์นั้น
 เมืองบ้านค้อยสบาย แท้แหล่ว
 ตั้งต่อบารมี
 พรา่เพ็งศีลแก้ว
 พญาแสนพันฝ่า แต่ถ้อน

แถนเต้าให้อ่อนยอม แต่ถ้อน
 พญาหลวงคั่นคากเจ้า
 พลายยลวงไป แท้แหล่ว
 ขาวเผือกงานิล
 ครั้นเครงทั้งค่าย
 พญาแสนเนาอยู่ แลนอ
 เมืองเทิงมาเป็นมิ่ง จริงแหล่ว
 เพม้างหมู่ถน แต่แม่
 ชมเล่นอิมกะใจ อวนเอย

สาวสวรรค์งามยิ่ง จริงแหล่ว
 นอนคั่นให้อิมใจ วานา
 จอมภูสุดผ่อกายพุ้น

เทิงที่สูงเมฆฟ้า
 เพราะว่าแสงตะวันกล้า
 ก็จึงมีมืดกุม
 กับทั้งนทีกว้าง
 กับทั้งชมพูทวีปกว้าง
 คั่นว่าเหลียวไปหน้า
 กับชมพูทวีปกว้าง

มองเห็นเขาสัตตะบวัระพันธัน

มันหากวงแวดล้อม
 ผุ่งไพรพร้อม
 เขาก็พากันดู
 เขาก็แซว ๆ ท้วง
 ที่นั่นมันหากมีแม่น้ำ
 มันหากไหลเวียนล้อม
 แล้วจึงแตกออกเป็นแม่น้ำ
 บัดนี้ก็หากหลายวันได้
 มือสืบมือ
 ก็หากดูนานได้
 ก็หากสูงพอพัน
 คั่นว่าคอยดูแท้
 ก็บ่เห็นมืดจ้อย
 พอคราวแล้ว
 ผันถีบแท้
 ก็จึงถึงทีปฟ้า
 ยังมีดอยสูงสุด
 นับแต่เดินบนขึ้น
 เห็นแต่ควันหมอกกุม
 พระก็คอยไปหน้า
 พระก็คิดอ้าฮู้
 ก็หากเหิงนานได้
 แล้วจึงฮอดเขตด้าว
 บัดนี้พระจึงบอกไพรพร้อม
 ให้สู่แปลงเวียงคำ

หลังเยี่ยมมีดมัว
 เขาสุเมรุบังเมฆ
 ภายพุ่มที่สูง เจ้าเอย
 สมุทรหลวงก็หลายย่าน แท้แหละ
 สูงด้ามตั้งกระบวน
 เขาสุเมรุหากสุดผ่อ
 ดูด้ามชวดประมาณ แท้แหละ

เขียวนิลช่องซ่อพุ่มเยอ

เขานั้นหากอยู่กลาง พุ่มแหละ
 ทั่งหมู่โยธา
 ชูคนหลังเยี่ยม
 นันเนื่องเสียงสนั่น
 ทั่งห้าย่านยาวแท้แหละ
 เสาศุเมรุเวินอยู่เจ้าเอย
 ทั่งห้าหวางดอยเจ้าเอย
 หลายคั่นเดือนถีบ มาแล้ว
 นานล้าล่วงไป
 หลายเดือนเป็นขนาด
 ไปหน้าบ่เขา
 ชมพูพุ่มต่ำเฮาพี
 ผุ่งฝ้าก็ผ่านบัง เจ้าเอย
 เดินสูงพุ่มเมฆ
 ประมาณได้สี่เดือน
 มีหมอกหนาวเย็น แท้แหละ
 ชั่วตาเต็มเยี่ยม
 เขาสุเมรุตั้งดวน
 เย็นจ้อยผ่องหนาว
 สุดตาหลังล้ำ
 คณิงแล้วเล่าไป
 สองปีตัดเพียง
 แถนพุ่มที่สูงเจ้าเอย
 ครุฑนาคนาคี
 ช่อสูงให้เป็นต้าย

เขาก็โดยอาญาเจ้า
 นาคก็นิรมิตตั้ง
 เป็นกำแพงสูง
 นาคชำนินิรมิตตั้ง
 ทางฮิยาว
 คั่นว่าบรรवरแล้ว
 แก่เครื่องช้าง
 สีแจ่มเจ้า
 ฝูงหมู่พลพลายล้าน
 ก็หากเลียนซ้ายล่าย
 พระจึงจำเขาให้
 ฟังยินเสียงสนั่นเท่า

ผูกที่ 2
 เขาก็ยิงเลาะอ้อม
 เครื่อง ๑ ตั้ง
 ปืนดำต๋อง
 ครื่น ๆ ก้อง
 หลิงดูเวียงหินลัม
 ปืนจิ้งผ้นคืบมา
 เมื่อนั้นคั่น ๆ พร้อม
 เขาก็เฮฮันตก
 รือว่าเล็กได้แท้
 ควรที่ใช้ถีบม้า
 เมื่อนั้นโหม่ง ๆ ช้อง
 จัดพวกน้อย
 สูงงใช้ถีบม้า
 คั่นว่าเห็นศัตรู
 เมื่อนั้นสน ๆ แส้
 เหาะหอบเด่น
 ยาบ ๆ แส้
 เมื่อนั้นหื่น ๆ ฟ้า
 เขาก็ใช้ถีบม้า
 ก็จึงเห็นเวียงเล็ก
 ยาบ ๆ เหลื่อม

บุยกว้างบ่ขึ้น แท้เหล่า
 ตัวก่อเป็นเวียง
 แวดระวิงวงล้อม
 โสงใหญ่หอคำ
 หมื่นวาพันห้อง
 พระภูมีก็เขาจอด
 ทั้งม้าจอดเขา
 นางแก้วกัณฐ์เฮียง
 ก็พากันเขาจอด
 เป็นถวัลถ์ถัน
 ยิ่งสะบุดอกใหญ่
 เมืองกว้างแห่งแถบพุ่มเหล่า

ขงเขตเมืองแถบพุ่มเหล่า
 แกว่งธนูขวานฟ้า
 เวียงแดนชั้นนอก
 คือฟ้าผ่าเผลียง
 เพพังขจัดมุ่นไปเหล่า
 คอบพระองค์เป็นเจ้า
 ฝูงหมู่ชาวแถบ
 ตื่นใจกลัวย่าน
 มาถึงจบเพศเฮานี้
 ดูแท้ขบเมือง พระเอย
 พญาหลวงแถบเลือก พุ่มเยอ
 ไปพร้อมชูคน
 อ้อมเขตเมืองแถบ เทียวเทอญ
 ให้ฮีบคืบมาเว้า
 อาชนัยมณีกาพย์
 ผันผ่ายเผ่นไป
 ไปพร้อมหมื่นตัว
 อาชนัยดั้นดวน ไปเหล่า
 ไปแท้เทียวดอย
 ท่งเพียงพลาณกว้าง
 หอบรางค์ปราสาท

ยอดช่อฟ้า
 กับทั้งเตียรดาขตั้ง
 หินผาสุง
 เขาก็ยืนกลัวย่าน
 เขาก็เลยถีบม้า
 ไผ่ผู้เนาประเทศห้อง
 สั้งเล่านำพลมา
 แต่นั้นคนซึ่งขึ้น
 เลยตอบต้าน
 ตูนี้ยูได้ลุ่มฟ้า
 เหลือใจตู
 ก็เผื่อว่าแณหลวงเจ้า
 สั้งบ่แตงน้ำฟ้า
 บัดนี้ตูจักโหมพลพร้อม
 ว่าจักมารบฟ้า
 เมื่อนั้นฝูงคนใช้
 อันว่าพญาใหญ่เจ้า
 แต่นั้นไทยลุ่มฟ้า
 เพ็นหากลือชาในชมพู
 ชื่อว่าราชาเจ้า
 มีฤทธิ์แก่กล้า
 เมื่อนั้นฝูงคนใช้
 เขาก็ผันถีบม้า
 เขาก็ขึ้นขาบไหว้
 เมื่อนั้นแณใหญ่เจ้า
 แณก็โกธากล้า
 กุบได้หย่อนย่าน
 กุบได้เป็นข่อย
 สั้งเล่ามาอดอ้าง
 มั่นหากลือ
 ชนฟ่ายบ่
 กุจัก ฟันผ้าม้าง
 ค้อมว่าแล้ว
 เค็ง ๆ ดัง
 แต่นั้น แณเลิงพร้อม

เหลืองเหลื่อมฮุ่งเฮือง
 เวียงใหญ่พอพัน พันแหล่
 ก่อความเป็นต้าย
 คอยไปเยี่ยมเบิ่ง จริงแหล่
 ไปไกลโจทถาม
 เมืองใต้จบเพท
 ฮอดเมืองตูพี
 พญาหลวงคันคาก
 แกลงข้อต่อแณ
 ในที่ปชมพู
 ก็จึงมาถึงพี
 พางานขัดแข็งอยู่
 ฝนให้แก่ตู นี่เด
 ชาวไทยเมืองลุ่ม จริงแหล่
 ฟันฆ่าหมูแณ แท้แหล่
 พญาแณถามถี้ ดูนั่น
 สุนั้นชื่อใด
 เลยบอกชาวแณ
 ผู้เดียวเป็นเจ้า
 พญาหลวงคันคาก จริงแหล่
 บมีย่านกลัวยามาร แท้แหล่
 พญาแณฮู้เหตุ ดีแล้ว
 ผันผ่ายฮอดเมือง
 พญาแณถวยเหตุ
 ฟิงแจ่งซู่ประการ
 จาสงสะหาใหญ่ จริงแหล่
 ชาวใต้ทีปคน นี่เด
 พญาหลวงคันคาก เขานั่น
 สะหาให้ช่วยฝน นี่เด
 ท่อพญาแณแหล่
 มีหย่อนจริงแหล่
 เขาให้มนุกระจาย แท้แหล่
 ค้อนฟาดกลองไชย
 ทัวเมืองเฟือนฟืน
 แณล่อแณหล่อ

เขาก็ไหลหลังข้างม้า
 คั่น ๆ แล้ว
 เสียงเปลี่ยงข้าง
 เมื่อนั้นยาบ ๆ พร้อม
 คั่น ๆ ไทผาลา
 ชะพาดพร้อม
 บ่จืดก็หมื่นตื้อ
 ฟังย็นตื่น ๆ ก้อง
 ทม ๆ เสียง
 หลิงดูผงธุลีขึ้น
 คั่น ๆ ก้อง
 เมื่อนั้นภูมิท้าว
 พระก็ทรงพลายวัน
 หลิงดูยาบ ๆ เหลื่อม
 ผุ่งหมู่ไทยเสตตะฉัตรฮ่มกั้ง
 อันว่าบุบผาพร้อม
 เขาก็หลิงดูเรือเขาเกี่ยว
 ดีแก่ลมพัดไม้
 คั่น ๆ เติง
 ดีแก่โพนโคกฮ้อง
 เขาก็ว่อน ๆ ฮ้อง
 ผุ่งหมู่ยูงแหวฮ้อง
 เขายอสบตอดบัง
 อันว่าสรรพสิ่งดอกไม้
 ฟังย็นนกระทาคุ่ม
 เขาก็สน ๆ ผ่าย
 เหลียวเห็นเขาเขียวเก่า
 ผุ่งกระต่ายตื่นเต็น
 เมื่อนั้นเขาก็พากันขึ้น
 ผุ่งหมู่เสนาเขา
 หลิงดูไหลหลังเข้า
 ผ่อไปเห็นหมอกแก้ว
 แต่นั้นหลายวันได้
 นับแต่เดินดุงตื่น
 ก็จึงไปถึงประเทศกว้าง

มาพร้อมชู้พญา
 อาชนะนัยแสนโกฏี
 พลายย้อยแปดอักษิ เจ้าเอย
 พลใหญ่มาวอล
 หอกเข็มธนูจ้าว
 โสมพลหลายโกฏี พันเยอ
 อักษิล้านอนเณกนอง
 ยิงสะหน้อยสะบู่หลวง พันเยอ
 ตื่นเค็งคงฟ้า
 เมื่อบนบดมืด
 คือฟาล่วงบน พันแหล่ว
 พญาหลวงแกนเถือก
 ล่วงขอมันย้อย
 ปะคือคำไปก่อน พันเยอ
 พระองค์เจ้าหมื่นดวง แท้แหล่ว
 จอจุมดวงดอก
 ปลายเติงย่านเด่น
 ไกวค้อมง่าคอม
 กวางฟานทั้งไก่อ
 ดงกว้างนินัน
 ปดป้องดงหนา
 ไก่อ้วนกบ่อ
 กินด้างซ้อนชม
 บานจิจจิจ
 ชันเนื่องในป่า พันเยอ
 ภูผาหาเหยื่อก็มี
 เขาทองเพียวท่อง
 ดงกว้างนินัน
 เขาฮอมภูฮ่อม
 ก็เมื่อยแกนหลายมือ
 ถึงง่อนผาง่อน พันเยอ
 มัวมีดมนทน
 หลายคีนคราวถีบ ไปแหล่ว
 ไปได้ถ่องเดือน
 ท่งใหญ่เมืองแกน หั้นแหล่ว

ยน ๆ พร้อม
 เขาก็ยาบ ๆ ตั้ง
 คุ่มคามพร้อม
 เป็นเวียงหิน
 แล้วจึงปลูกก่อตั้ง
 หั้วหอป็นพร้อม
 เดียรดาชล้อม
 พญาใหญ่ตั้ง
 อันว่า เวียงคนนั้น
 ช้างและ
 เดียรดาชช้าง
 สอนลอนคับ
 ค้อมว่าแปลงเวียงแล้ว
 ฝูงหมู่คนขี้น
 เมื่อนั้นราชาเจ้า
 เติ่นปีก ช้ายชนซ้าย
 อันว่าทางขวาเข้า
 กำปิกซ้าย
 ท่อว่ายะหว่างไว้
 กูจักชนต่อช้าง
 เมื่อนั้นยาบ ๆ แล
 กำปิกซ้าย
 มองดูอื้อทือตั้ง
 เขาก็ไหลคับ
 เขาก็สน ๆ ห้าง
 คื่น ๆ ก้อง
 เมื่อนั้นทม ๆ กำ
 เขาไหลหลัวช้าง
 ยาบ ๆ แล
 ยน ๆ เต็ม
 หัวขวาเจ้า
 กำปิกซ้าย
 ทางกลางเจ้า
 พระก็ทรงธนูศิลป์
 หัวหน้าเจ้า

ชาวแกนคั่นค่อน ไปแหล่ว
 เวียงด้านแกนหิน พ้นแหล่ว
 น้อยหนึ่งบ่มีนาน
 แวดระวังสามชั้น
 โสกราชเคียนคำ
 หอขวางพญาใหญ่
 เวียงหลวงแน่นหน่วย จริงแหล่ว
 เป็นเจ้าชูเวียง
 ยังหลายแสนสิ่ง
 ม้าอนันตื้อตัวอีกโข
 เต็มท่งนาเพียง พ้นเยอ
 ท่งเพียงนากว้าง
 พลทหารไหลออก ไปแหล่ว
 เขาให้อยู่เวียง
 พญาหลวงแกนเลือก
 ขวาเข้าชูพญา
 ชนขวาบ่ย่านหย่อน
 ชนซ้ายอย่าหนาว่าเนอ
 พญาหลวงคั่นคาก เขานั้น
 มั่นให้จิดมือ แท้แหล่ว
 พลหลวงไหลหลัง
 ขวาพร้อมชูพญา
 เต็มนาท่งใหญ่ พ้นเยอ
 ท่งเพียงนากว้าง
 ยิงธนูคือฟ้าผ่า
 คือฟ้าผ่าเผลียงพ้นแหล่ว
 พญาหลวงคั่นคากที่พ้น
 พลตื้อตั้งตัน
 มัวมีदनเมือง พ้นเยอ
 ท่งเพียงมवलตั้ง
 นาโคพญาใหญ่
 พญาเจ้าครุฑคำ
 พญาหลวงคั่นคาก จริงแหล่ว
 ชีเป็นพญาช้าง
 นันพญาเวสสุวรรณ

พระก็ทรงกำลัง
 แปรหมื่นสี่พันพร้อม
 สองปีกข้าง
 แปรหมื่นสี่พันม้า
 เดียรดาชลับ
 หลิงคู่มัวมีดกุ่ม
 ภูธรทรงพลายสาร
 เมื่อนั้นยาบ ๆ เหลื่อม
 มณฑลคืบ
 พระก็คอยดูกำ
 กำพันพี
 ยังเล่ามีนาขึ้น
 เป็นช่วงไว้
 ไผ่ได้เข้าใกล้
 พอแต่ยิงปืนไฟ
 แต่นั้นพระก็วางอาญา
 กบเขียดสู้อย่าช้า
 เมื่อนั้นคัน ๆ พร้อม
 คืบ ๆ เค้า
 เดียรดาชลับ
 อือทือเต็ม
 อันว่าภูธรท้าว
 งวกพันพี
 เหลียวดูยาบ ๆ เหลื่อม
 ก็หากมนทนคืบ
 ท้าวก็คอยดูกำ
 พอแต่เห็นหมู่ท้าว
 เมื่อนั้นภูธรท้าว
 ตั้งว่ามัวมีดกุ่ม
 เขียวว่าผีสาธแก่
 ตั้งว่าสัตว์อยู่ได้ลุ่มฟ้า
 เมื่อนั้นแฉกก็ฮว่ยมนต์ให้
 ยาบ ๆ เส้น
 เดียรดาลัน
 งูเห่าห้อม

กว่าหมู่ผีทั้งค่าย
 พญาหลวงแหนแห
 เป็นห้องแห่งพระองค์
 ตัวขาวเขียวกำ
 เด็กน้อยชี้ทรง
 เต็มท่งพลายเพียง พันเยอ
 ผ่อคอยขวาซ้าย
 เดียรดาชปะคือคำ พันเยอ
 ท่งเพียงนากว้าง
 พลแฉนสุดผ่อ ไปแหล่ว
 ไกลได้ชั่วพัน
 พันวาท่งใหญ่ พันแหล่ว
 สองกำเบ้งกัน นั้นแหล่ว
 หาหอกพลลง แท้ตาย
 ใส่กันเพื่อนพิน
 ให้เดียรจฉาน
 เปื่องก้อนทอญ เทียวเทอญ
 พึงคณาบเขียด
 ไปพร้อมชูโต
 เต็มท่งนาหลวง พันแหล่ว
 ท่งนาเป็นก้อน
 ทรงพลายสารเยี่ยมผ่อ
 ขวาซ้ายชูทาง
 เดียรดาชปะคือไซ พันเยอ
 ท่งเพียงนากว้าง
 พลแฉนสุดผ่อ
 กลัวย่านสั้นสาย
 พญาแฉนหลังล้ำ ดูนั่น
 เป็นก้อนทอญ แท้นอ
 ผุ่งคณาบเขียด ปาดโทนอ
 มาพร้อมชูตัว แท้นอ
 เป็นงูเดียรดา ไปแหล่ว
 ไปพร้อมคาบกิน แท้แหล่ว
 งูจงอางสาธทำก็มี
 ทำทานพร้อมมากมี

งูเพาพิศ
 เขากียาบ ๆ พร้อม
 กบเขียดย่าน
 ตั้งแต่พญาแถนเจ้าฮวยมนต์
 งูจึงได้เยื้องเค้า
 เมื่อนั้นงูพิษฮ้าย
 ผูกหมู่พืงคณากบ
 เมื่อนั้นเคื่องใจเจ้า
 ท้าวก็จัดหมู่แฮ้งกา
 แถนก็ทม ๆ ก้อง
 มัวมัดกุม
 ดินมันจับคอง
 ผูกหมู่เดียวรดาขลัน
 ครุฑทองสับ
 อันว่าครุฑทองได้
 ฮ้างจึงได้เยื้องเค้า
 เมื่อนั้นงูตายเกลี้ยง
 คื่น ๆ เค้า
 เมื่อนั้นพญาแถน
 เป็นหมาเดียวระดาษ
 เมื่อนั้นทม ๆ เต็น
 ผูกหมู่แฮ้งกาฮ้าน
 เมื่อนั้นราชาเจ้า
 จัดหมู่เหนทางก่านพร้อม
 แต่นั้นทม ๆ เต็น
 ลิงค่างเค้า
 เขาก็กัดกินหมา
 ผ่อคุมงูธูลีขึ้น
 หนอยบ่ช้า
 คั่น ๆ เต็น
 หมาเห่าฮ้อง
 หมาจึงได้เยื้องเค้า
 เมื่อนั้นราชาเจ้า
 พระก็จัดหมู่เสื่อโคร่งเขียว
 แต่นั้นคั่น ๆ แท้

หมู่งูเหลือมฮ้อ
 ไปกินกบเขียด
 งูฮ้ายผ่ายหนี เจ้าเอย
 ให้เป็นงูกินเขียดปางนั้น
 ปางนั้นสืบมา
 กินเขียดคั่น ๆ
 ผ่ายหนีเพื่อนพิน
 พญาหลวงคันคาก จริงแหล่ว
 ฮ้างครุฑทอง แท้แหล่ว
 พืงคณาครุฑใหญ่
 คุงฟ้าเจดลง
 ตอดกินจนเกลี้ยง
 โตทอลำตาล
 ตอดกินจนเกลี้ยง
 กินงูอุบาทว์ปางนั้น
 คูนสืบมา เจ้าเอย
 กากินฮียาบ
 คณาแฮ้งตอดกิน
 ก็ฮวยมนต์ให้
 ขบเคี้ยวกินแฮ้งหมู่กา
 เสียงหมาหอนเห่า พุนเยอ
 ผ่ายคั่นเจ้าเอย
 พญาหลวงคันคาก
 คณาเน้อค่างลิง
 คณาหนูมีมาก
 ชนินเต็นคั่นเค้ง
 คั่นเค้งคุงฟ้า
 เป็นควนมัวมัด ไปแหล่ว
 ลิงเต็นพ่ายคั่น
 คณาเหนทางก่าน
 ปานนั้นพ่ายคั่น
 คูนสืบมา แท้แหล่ว
 พญาหลวงคันคาก
 หมี่พร้อมต่อเรว
 หมี่เหมือยเสื่อโคร่ง

อ่าว ๆ ฮ้อง
 ยาบ ๆ เต็น
 เขาก็ทุบกันกั๊ด
 เลยเล่าทม ๆ เต็น
 ผุ่งไพร่แกนเล่าย่าน
 คั่น ๆ เต็น
 แณกัไววาบ
 แณกัถือหอกง้าว
 คั่น ๆ ก้อง
 เขาก็ขบคาบเกี้ยว
 แต่นั้นผุ่งเสื่อได้
 เสื่อจึงได้เยื้องเค้า
 พอเสื่อถอยออกแล้ว
 แต่นั้นมณฑลตั้ง
 หลิงคูคั่น ๆ ก้อง
 เขาก็เค็ง ๆ ยิง
 ปืนดำต๋อง
 พลล่าวลัม
 ช้างและม้า
 เสนาตาย
 เมื่อนั้นราชาเจ้า
 จัดหมู่เผิง
 ทม ๆ พั่น
 เขาก็มัวมิดกุ่ม
 เขาก็ตอดช้างม้า
 คั่น ๆ ชาวเมืองแณ
 ฟังเสียงคั่น ๆ ก้อง
 เสนาแณ
 แต่นั้นเขาก็ทำฤทธิให้
 อ้าปากกว้าง
 ฟังยินครื้น ๆ ก้อง
 เค็ง ๆ ไป
 ผงธุลีกุ่ม
 ลูกลาบไหม้
 ก็หากสะพาดตั้ง

เสียงห้าวคั่นเค็ง
 ไปฮอดพญาแณ
 ดินควนคุ้งฟ้า
 เสือหาขบคาบ
 เลยลัมช่วยขึ้น
 ไปฮอดชาวแณ
 ต่าวคั่นจนเกลี้ยง
 โตนเต้นเข้าเวียง พั่นแหล่ว
 คณาเสื่อแสนโกฏี พั่นแหล่ว
 กินขึ้นซากแณ
 กินหมาอุบาทว์ ปางนั้น
 คูนันสืบมาเจ้าเอย
 ชาวแณก็ไหลออกมาแหล่ว
 เป็นห้องแก่งธนู
 ล่านโกฏีธนูศิลป์
 ผ่าเผลียงปานฟ้า
 พลพญาหลวงคั่นคาก
 ตายแท้โกฏีคือ
 ตายลัมป่วยขึ้น แท้แหล่ว
 โกฏีก็เหลือล้น
 พญาหลวงคั่นคาก
 แตนพร้อมต่อไป
 บินบนเผิงต่อ
 คุ้งฟ้าทั่วแณ พั่นแหล่ว
 ผุ่งหมู่ตาแณ
 ปิดปายเสียโตนเต้น
 เสียงสนั่นธรณี พั่นเยอ
 พ่ายหนีเพื่อนพิน
 ตนเป็นน้ำหมอกใหญ่
 ต่ำตองหมู่แณ นั้นแหล่ว
 เสียงสนั่นเนืองนัน
 มีดมัวคุ้งฟ้า
 เป็นเปลวไฟใหญ่
 พลแณเกลี้ยงบ่เหลือ
 เต็มท่งนาเพียง

อือทือคับ
 เมื่อนั้นยาบ ๆ เหลื่อม
 มีฤทธิ์ตัด
 ฝูงหมูโยธาก้า
 เดียรดาลัม
 กับทั้งช้างม้าม
 อันว่าเสนาตาย
 เมื่อนั้นเคืองใจ
 พระบ่ช้า
 อันว่าลางเชิงกล้า
 ตัดขาดซ้ำ
 ช้างม้าม
 อันว่าเสนาตาย
 ก้าฝ่ายเจ้า
 กับทั้งเวสสุวรรณเจ้า
 ฝูงหมูช้าง
 ก็หากอือทือคับ
 แต่นั้นแซว ๆ เจ้า
 แณก็ฮวยมนต์ติด
 ฝูงหมูช้าง
 อือทือคับ
 แต่นั้นแซว ๆ พร้อม
 เขาก็ยาบ ๆ พร้อม
 ก็หากฆ่าเชือกเป็นน้ำ
 ทม ๆ ไหล
 ลืมลาบท่วม
 อันว่าฝูงไพร่น้อย
 เมื่อนั้นพระก็ขึ้นปีกกงจักรแก้ว
 น้ำไหลผ่าได้
 พอคราวน้อย
 เขาจึงค้น ๆ นบ
 แต่นั้นแซว ๆ พร้อม
 พระก็คำชวดน้ำ
 อือทือพร้อม
 หลายอเนกล้น

คินเค็งคองฟ้า
 เดียรดาชาละเชิง
 ขาดคอคนล้ม
 พญาหลวงคันคาก
 ทั้งค่ายชูพญา
 ตายป่วยทอนผี
 อเนกนองพอย่าน พ้นแหล่
 เจ้าพญาหลวงคันคาก
 ไกวเปื่องแกว่งดาว
 ฤทธิ์แสงปานฟ้าแมบ
 คอช้างหมู่แณ
 ตายเกลี้ยงชูตัว
 ขาดคอเลียนไว้
 พญาหลวงคันคาก
 เป่ามนต์ติดต่อ คินแล้ว
 ติดตั้งต่อคิน นั้นแหล่
 ท่งเพียงมวลงตั้ง
 พญาแณฟ้าวฟัง
 ต่อคินมาได้
 ติดต่อคินมา
 ท่งนามวลพร้อม
 พญาแณแสนโกฏี
 ธนูแก้วแกว่งยิง
 สมุทรรใหญ่คงคา
 ฟาดฟองเพื่อนพื้น
 พญาหลวงคันคาก
 จมน้ำล่องไหล หั้นแหล่
 กวัดแกว่งแสงธนู
 ฤทธิ์แก้วแห่งพระองค์ หั้นแหล่
 เขาจึงมีแสงมา
 เล่นมาหาท้าว
 เวสสุวรรณยักษ์ใหญ่
 กองกันพ่ายหนี
 ผีหลวงยักษ์ใหญ่
 แสนต้อโกฏีก็อ

เขาก็ทำฤทธิ
 ปากดูดน้ำ
 อันว่าแม่น้ำแห่ง
 เลยชอกแห้ง
 ก็จึงเห็นช้างม้า
 เวสสุวรรณเจ้า
 เขาก็ยาบ ๆ เต้น
 เต็มท่งนา
 เมื่อนั้นแซว ๆ พร้อม
 เขาก็ยอธนูทอง
 ปืนดำต๋อง
 แถนตั่วลัม
 เมื่อนั้นเคื่องใจเจ้า
 แถนบ่ช้า
 เขาก็ยาบ ๆ พร้อม
 คินมาเต็ม
 เขาก็ยิงธนูศิลป์
 ปืนก็ฆ่าเชือกฮ้อน
 ก็หากอุกขลุกลง
 ถึกหมุโยธาทำว
 ตาด ๆ ลัม
 เมื่อนั้นเคื่องใจเจ้า
 พระก็ทรงแกว่งง้าว
 เป็นลมอุ้ม
 ไม้กุ่มฟ้า
 พระก็แกว่งก้าซ้าย
 ปลิวไปเป็น
 พอพระทรงทางขวาก็หากทม ๆ ฝน
 เวสสุวรรณเจ้า
 ฝูงช้างม้า
 ก็หากมีดฮื้อตื้อ
 ทม ๆ เสี่ยง
 เมื่อนั้นราชาเจ้า
 พระก็ทวยธนูทอง
 ฟังยิ้นคื่น ๆ ก้อง

ให้ตนสูงใหญ่
 กองกันเป่าปลิว
 เชนขาดเลียบก นั้นแหล่ว
 เชนพื้นฮาบเพียง
 ตายกองเต็มพื้นแผ่นดินนั้น
 ฮวยมนต์สืบเป่า คื่นแหล่ว
 คื่นได้ตั้งเดิม
 คื่นเค็งคุงฟ้า
 พญาเวสสุวรรณ
 ผ่าเผลียงแกนฟ้า
 พลแกนขจัดขาด ไปแหล่ว
 ไปแท้โกฏ์ก็อ
 พญาแกนผู้เป็นใหญ่

ฝูงหมู่ชาวแกน
 ท่งนาเพื่อนพื้น
 ชู่คนเพื่อนพื้น
 เป็นถ่านไฟแดง
 ท่อภูเขากล้า
 พญาหลวงเดียระดาษ
 ตายแท้โกฏ์ก็อ
 พญาหลวงคั่นคาก
 เทิงเหลื่อมพ่องคม
 พัดเอาซี่เถ้าถ่าน
 คือแท้ดั่งควัน
 ลมเบิกผงธุลี
 ฝุ่นละอองควันกุ่ม
 หลั่งลงเย็นจิว
 ฮวยมนต์ย่ำเป่า
 เต้นตั้นคินมา แท้แหล่ว
 พลใหญ่เต็มแดน
 คื่นเค็งคุงฟ้า
 พญาหลวงคั่นคาก
 ผ่าเผลียงปานฟ้า
 กลางหาอากาศ

เกิดเป็นฝนน้ำฮ้อน
 เมื่อนั้นแซว ๆ ฮ้อง
 เขาก็เฮฮาให้
 เขาก็เจ็บแสบฮ้อน
 ช้างและม้า
 ผุ่งหมู่เสนาตาย
 เมื่อนั้นเคืองใจเจ้า
 แถนจิ้งฮวยมนต์ยา
 เขากียาบ ๆ แส้
 ก็หากมนทนคับ
 แต่นั้นแถนก็ต๋านกล่าวถ้อย
 ให้สุโสมพลหลวง
 อันว่าศาสตร์ศิลป์ห้อง
 เขาก็จบเพทเพี้ย
 บัดนี้เฮาจึงพนันชนช้าง
 หลอนว่าลูโซคได้
 เขาก็ขานแถนเจ้า
 คั่นว่าบุญไผมี
 เขาก็จากันแล้ว
 เขาก็ใช้ถีบม้า
 ว่าดูรา
 ว่าจักชนพลายसार
 อันว่าอาคมกล้า
 ไผสืบอาจแพ
 เขาก็ชนต่อช้าง
 ตางให้เห็นสมภาร
 เมื่อนั้นราชาเจ้า
 พระก็เตอะปากง้า
 ว่าดูราสุ
 มัยหากลือชาช้าง
 ภูนี้ไผผู้กายต่อหน้า
 คั่นว่าพระกล่าวแล้ว
 สูงเอาพลายसार
 แต่นั้นคั่น ๆ ช้าง
 ก็หากอื้อทือคับคั่ง

ลงท่วมหมู่แถน แท้แหล่ว
 พญาแถนดิงเปื่อย ไปแหล่ว
 หาซู้และเมีย
 แด่ดินเกือกตาย
 ล้มช่วยขอนแก่น
 โกฎีกือกองลั่น
 แถนหลวงฟ้าฟ่ง
 เป่าพลคั่นพร้อม
 เต็มท่งนาหลวงพุ้นแหล่ว
 ท่งเพียงนากว้าง
 วาจาต่อเสนา
 ชูเวียงมวลงพร้อม
 เมืองคนก็ดียิ่ง จจริงนอ
 มนต์กล้าเก็งกู แท้แหล่ว
 พลายสารลองเป็ง
 เขาพุ้นสืออ่อนยอม แท้แหล่ว
 โดยคำบอกว่า หั้นถ้อน
 หากสิเห็นคราวนี้
 ตกแต่งเตาดา
 มาบอกสัญญา
 ท่านทั้งหลายเอย
 ต่อกันลองถ้อน
 เขาเป็นเสมอภาค กันแหล่ว
 คำฮู้ทอกัน ท่านเอย
 พลายสารลองเป็ง คูถ้อน
 ชูคนยามนั้น
 พญาหลวงคันคาก
 คิงกล้ากล่าวหาญ
 ท่านทั้งหลายเอย
 ฉัตพันต์ขาวเผือก
 มั่นนั้นขาดขวัญ แท้แหล่ว
 เตินหมู่เสนา
 ชูพญาทรงช้าง
 งาขาวคับคั่งพุ้นเยอ
 ดังดาวในฟ้า

ฟังยินเสียงเปลื้องช้าง
 บั๊ก็หมิ่นตื้อ
 หลิงดูยาบ ๆ เหลื่อม
 ฝูงหมู่สอนลอนสับ
 เขาก็ยาบ ๆ ฟ้อน
 อันว่า แสนพญาทรง
 ฟังยินแซว ๆ เอ็น
 เขาก็เตอะปากง้า

เมามันหลายโกฏี
 ตัวช้างเผือกขาว
 แก้วคาดเข็นคำ
 ปลอกคำเงินย่อง
 ไกวแกว่งขอคำก็มี
 ชี้เข็นปลายตื้อ
 หาพญาเตอะปาก ก่อนแหล่ว
 ถึงกล้ากล่าวหาญ.ฯ